

SPIS TREŚCI

WSTĘP

V

I. Rys biograficzny

V

II. Autobiografizm

XII

Uwagi wstępne

XII

Figury biograficzne Różewicza

XXII

III. Jak czytać Różewicza

LVI

Różewicz o czytaniu poezji

LVI

Badacze o czytaniu Różewicza

LXII

IV. Przemiany poetyki

LXXX

Po wojnie

LXXX

Socrealizm

LXXXIX

Po roku 1956

XCIV

Po roku 1989

CV

V. Twarze Różewicza

CXVII

Awangardzista czy postmodernista?

CXVII

Znawca malarstwa

CXXVII

Poeta religijny

CXXXII

VI. Dziedzictwo Różewicza

CXXXIX

NOTA EDYTORSKA

CXLV

WYKAZ SKRÓTÓW

CXLVII

INFORMACJA O AUTORZE OPRACOWANIA

CXLVIII

BIBLIOGRAFIA

CXLIX

WYBÓR WIERSZY

NIEPOKÓJ (WIERSZE Z LAT 1945-1946)	3
Róża [„Róża to kwiat...”]	5
Maska	6
Lament	8
Ranny	10
Matka powieszonych	12
Bursztynowy ptaszek	14
Dwa wyroki	15
Do umarłego	16
Ocalony	18
Szerokie czerwone usta	20
Uczeń czarnoksiężnika	22
Żywi umierali	24
Martwy owoc	26
Pożegnanie	27
Z notatek	28
Kiedy odchodzisz	30
Oczyszczenie	31
Termopile polskie	33
 CZERWONA RĘKAWICZKA (WIERSZE Z LAT 1947-1948)	 35
Widzę szalonych	37
Wyobraźnia kamienna	38
Odwiedziny	41
Kasztan	42
Obcy	44
Kopiec	46

Księżyc świeci	48
Domek z kart	49
Jatki	51
Niebo dzieciństwa	52
Gipsowa stopa	53
Jak dobrze	55
UŚMIECHY (WIERSE Z LAT 1945–2000)	57
Włosek poety	59
Ciepło	60
Anioł mieszczkański	61
Kolor oczu i pytania	63
Zły syn	64
Życzenia	65
Nasz Wieszczy Adam	66
do wnuczki na 18. urodziny	69
Sława	72
PIĘĆ POEMATÓW (WIERSE Z LAT 1948–1949)	87
Warkoczyk	89
Karnawał 1949 Maskarada	91
Wola	93
Odpowiedź	95
CZAS KTÓRY IDZIE (WIERSE Z ROKU 1950)	99
Troskliwość robotnicza o wspólne	101
Czas który idzie	103
Nie śmiem	104

WIERSZE I OBRAZY (WIERSZE Z LAT 1951–1952)	105
Świadek	107
Pragnienie	108
 RÓWNINA (WIERSZE Z LAT 1953–1954)	111
Równina	113
 SREBRNY KŁOS (WIERSZE Z LAT 1954–1955)	129
Drzewo	131
Żebraczka z Odensee	133
Ojciec	136
Syn marnotrawny (z obrazu Hieronima Boscha)	138
Chwila	144
 POEMAT OTWARTY (WIERSZE Z LAT 1955–1957)	147
Poemat otwarty	149
Ciało [„Wyniosłem moje ciało...”]	164
Krzyczałem w nocy	165
Drewno	166
Kopytka	167
Chaskiel	169
Zostawcie nas	171
W środku życia	172
 FORMY (1958)	175
Formy	177
Niejasny wiersz	178
Hiob 1957	187
Rozebrany	189

Wieża	190
Ciało [„To ślepe zwierzę nie chce...”]	192
Spotkanie	194
ROZMOWA Z KSIĘCIEM (1960)	197
Rozmowa z księciem	199
Powrót	205
Można	206
Wyjście [„Jestem...”]	207
Matka	208
Kara	209
Nowy człowiek	210
Białe groszki	211
Żart patetyczny	212
Płytko prędzej	214
Nieznany list	216
Grzeczność nie jest nauką łatwą	218
ZIELONA RÓŻA (1961)	219
Walka z aniołem	221
„Bocca della Verità”	223
Zielona róża	225
Grób Dantego w Rawennie	230
Ślepa kiszka	232
*** (Ziemię rzucali na trumnę...)	233
Domek	234
Zdjęcie ciężaru	235
Głos anonima	236

GŁOS ANONIMA (1961)	237
Et in Arcadia ego	239
NIC W PŁASZCZU PROSPERA (1963)	275
Kto jest poetą	277
*** (W katedrze...)	278
Nic w płaszczu Prospera	280
Biel	282
Uśmiech	284
W róży	286
Opowiadanie dydaktyczne	288
TWARZ TRZECIA (1968)	305
Z życiorysu	307
Acheron w samo południe	309
Śmiech	321
*** (Asyż gniazdo...)	322
*** (O świecie światło...)	323
Drzwi	324
Liryki lozańskie	326
Kamieniołom	327
Dziewczyna odpowiada na ankietę	328
Cud dnia powszedniego	330
Ewa	334
*** (Morze w nocy...)	335
Perła	336
*** (Ciało moje...)	337
Nic	338
Strumień	339

Szkic do erotyku współczesnego	340
Za przewodnikiem	342
Motyle	346
Od jakiegoś czasu	352
Wśród wielu zajęć	353
Głos z Croisset	354
*** (drze się miękko...)	356
Nowy wiersz	358
Opowiadanie o starych kobietach	359
Streszczenie	364
Dialog	367
Spadanie czyli o elementach wertykalnych i horyzontalnych w życiu człowieka współczesnego	369
Wyjście [„Słabi żyjemy...”]	383
Non-stop-show	386
Wiedza	400
Na odejście poety i pociągu osobowego	401
Moja poezja	403
REGIO (1969)	405
Wspomnienie snu z roku 1963	407
Domowe ćwiczenia na temat aniołów	409
Cierń	411
Koniec	413
Kazimierz Przerwa-Tetmajer	415
Trawa	418
*** (Rawennę dziś widziałem...)	419
Venus de Laussel	420
Po deszczu	422

*** (<i>jeszcze we śnie...</i>)	424
Zaczęte o świcie dnia 26 lipca 1965 roku	425
Reedukacja	430
*** (<i>biała noc...</i>)	431
*** (<i>rzeczywistość...</i>)	433
BEZ TYTUŁU (wiersze z lat 1971–1976)	435
Róża [„To tylko przypadkowe...”]	437
Witolda Wojtkiewicza sąd ostateczny	439
Bez tytułu	442
*** (<i>krzyknąłem na Nię...</i>)	445
Rozmowa	447
Z kroniki życia Lwa Tołstoja	449
Na powierzchni poematu i w środku	453
Poezja ma zdrowe rumieńce	459
Vršacka elegia	462
Widziałem cudowne monstrum	464
Klatka 1974	468
Sobowtór	471
Appendix dopisany przez „samo życie”	477
DUSZYCZKA (1977)	483
Duszyczka	485
OPOWIADANIE TRAUMATYCZNE (1979)	509
*** (<i>Przedzierałem się przez ten sen...</i>)	511
Przesypywanie	512
Białe jak kreda	514
Dwa języki	515

Buty i wiersze	517
*** (<i>moje ciało...</i>)	520
To jednak co trwa ustanowione jest przez poetów	523
Fotografia	526
Łódź	528
To się złożyło (1885–1977)	530
Nocna zmaza	532
Opowiadanie traumatyczne	534
NA POWIERZCHNI POEMATU I W ŚRODKU (1983)	537
*** (<i>Próbowałem sobie przypomnieć...</i>)	539
Jestem nikt	541
Tate Gallery Shop	551
Poeta w czasie pisania	555
Spóźniona odpowiedź	557
*** (<i>Ukryłem twarz w dłoniach...</i>)	559
Przyszli żeby zobaczyć poetę	562
Miłość do popiołów	565
Na ścięcie drzewa	570
Powrót poety	574
Przecinek	577
Rocznica	580
Zasypiając	583
*** (<i>Mój wiersz...</i>)	585
Wiersz	587
Nagle	589
PŁASKORZEŻBA (1991)	591
bez	593

*** (na początku...)	596
*** (Czas na mnie...)	598
dwa wierszyki	599
*** („Einst hab ich die Muse gefragt...”)	601
Czytanie książek	603
*** (czarne plamy są białe...)	607
„Der Tod ist ein Meister aus Deutschland”	609
życie w cieniu	613
*** (Wygaśnięcie Absolutu niszczy...)	616
„Sukces” i prośba	618
więc jednak żyje się pisać wiersze za długo?	621
Do Piotra	624
rozmowa z Przyjacielem	627
Świniobicie	630
przerwana rozmowa	634
Dezerterzy	649
ZAWSZE FRAGMENT (1996)	655
Francis Bacon czyli Diego Velázquez na fotelu dentystycznym	657
zawsze fragment	675
W świetle lamp filujących	682
W gościnie u Henryka Tomaszewskiego w Muzeum Zabawek	685
Zwiastowanie	687
Walentynki (poemat z końca XX wieku)	690
nie wypowiedziane	698
*** (pusty pokój...)	699
Przypomnienie	700
Woda w garnuszku, Niagara i autoironia	702
prognoza do roku 2000	709

*** (wicher dobijał się do okien...)	712
czego byłoby żal	714
ZAWSZE FRAGMENT. RECYCLING (1998)	717
poeta emeritus	719
maison de retraite	721
Zaćmienie światła	726
Ballada o naszych sprawozdawcach sportowych	729
Widziałem Go	733
Zwierciadło	736
recycling	738
Od jutra się zmienię	774
NOŻYK PROFESORA (2001)	781
nożyk profesora	783
patyczek	812
deszcz w Krakowie	817
SZARA STREFA (2002)	821
pajęczyna	823
szara strefa	826
jest taki pomnik	831
*** (Mistrz Jakob Böhme...)	836
rozmowa z panem Scardanellim (apokryf)	838
Szkoda	842
Tołstoj [L. Staff]	846
Tołstoj	846
Wieczór [L. Staff]	848
Wieczór	848

Królestwo [L. Staff]	850
Królestwo	850
Zdarzenie [L. Staff]	851
Zdarzenie	851
WYJŚCIE (2004)	853
*** (<i>biel się nie smuci...</i>)	855
taki to mistrz	856
bajka	858
*** (<i>Dostojewski mówił...</i>)	860
palec na ustach	862
ostatnia rozmowa	863
wieczny powrót...	865
co zobaczył Akwinata	870
nauka chodzenia	873
na oczy Nieznajomej	881
tempus fugit (opowieść)	883
CÓŻ Z TEGO ŻE WE ŚNIE (2006)	901
jeden z Ojców kościoła poezji	903
Credo (fragmenty)	912
dom lalek	920
Tego się Kafce nie robi	922
pokusy	927
Elegia	935
INNE UTWORY	937
*** (<i>obraz na ścianie...</i>) (fragmenty)	939
Na 60. rocznicę ślubu	944

jeszcze jeden dzień

945

ALFABETYCZNY SPIS UTWORÓW

947